

Romāns “Slepkavības Oksfordā” tā autoru, argentīniešu rakstnieku Giljermo Martinesu, ierindojis mūsdienu literārās pasaules dižgaru vidū.

Cultura

Ja dodat priekšroku intelektuāliem kriminālromāniem, kas centrējas ap sarežģītu noslēpumu, tad Giljermo Martinesa romāns “Slepkavības Oksfordā” domāts tieši jums.

Amazon.com

Neparasts nekrietnas slepkavības un augstākās matemātikas mikslis... un vienlaikus rotaļīgs un intelektuāls prāta treniņš.

Daily Mail

Lielisks spriedzes romāns, ko spēs novērtēt arī tie, kuru matemātiskās dotības ir tālu no izcilības.

The Times

Romāna “Slepkavības Oksfordā” sižets strauji raujas uz priekšu, vien brīžiem nedaudz mazinot tempu, lai sniegtu nepieciešamos teorētiskos paskaidrojumus. Pielietojot likumus un aksiomas, vienmēr gadās pa kādai problēmai, ko nevar pierādīt kā patiesu vai nepatiesu... Bet vai to var attiecināt arī uz slepkavību?

London Review of Books

Guillermo Martínez

Crímenes
imperceptibles

Giljermo
Martiness **SLEPKAVĪBAS**
OKSFORDĀ

No spāņu valodas tulkojis
Edgars Briška

821.134.2(7/8)-31
Ma 711

Guillermo Martínez
CRÍMENES IMPERCEPTIBLES

© Guillermo Martínez, 2003
Vākam izmantoti attēli © AdobeStock /Abbies Art Shop; badahos; belkaelf25

Arņa Kilbloka vāka dizains

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.1 pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Edgars Briška, 2007
© Mākslinieciskais noformējums, literārā apdare,
2. izdevums latviešu valodā Apgāds Zvaigzne ABC, 2020
ISBN 978-9934-0-8181-1

1. NODAĻA

Šodien, kad jau pagājuši daudzi gadi un viss ir aizmirsts, kad lakoniskā e-pasta vēstulē no Skotijas esmu saņēmis skumjo ziņu par Seldoma nāvi, man šķiet, ka varu lauzt zvērestu, kuru gan viņš no manis nekad nebija pieprasījis, un izstāstīt patiesību par tiem notikumiem, kas 1993. gada vasarā Anglijas laikrakstus pildīja ar šaušalīgiem un sensacionāliem virsrakstiem, bet ko Seldoms un es bieži dēvējām, iespējams, matemātiskās blakusnozīmes dēļ, vienkārši par sēriju vai Oksfordas sēriju. Visi nāves gadījumi faktiski tika reģistrēti Oksfordšīrā manas uzturēšanās sākumā Anglijā, un man bija tā apšaubāmā privilēģija redzēt pirmo no tiem pavisam tuvu.

Man bija divdesmit divi gadi – vecums, kad gandrīz viss vēl ir piedodams. Es tikko biju ieguvis grādu matemātikā Buenosairesas Universitātē un ar stipendiju kabatā braucu uz Oksfordu, lai tur pavadītu vienu gadu ar slepenu mērķi pietuvoties loģikas zinātnei vai vismaz apmeklēt slavenos Angusa Makintaira seminārus. Mana koordinatore Emīlija Bronsone bija veikusi visus sagatavošanas darbus manai ielidošanai un

uzrakstījusi detalizētas norādes, neaizmirstot par vissīkākajām detaļām. Lai gan viņa bija profesore un padomes locekle Svētās Annas koledžā, e-pasta vēstulēs, ko bija nosūtījusi pirms manas izlidošanas, viņa ieteica labāk neapmesties nemīlīgajās koledžas istabiņās un, ja vien mana stipendijas summa atļauj, noīrēt istabu ar savu dušas telpu, nelielu virtuvi un atsevišķām ieejas durvīm pie Īgltonas kundzes – ļoti laipnas un tolerantas viņas bijušā profesora atraitnes. Es veicu aprēķinus (kā parasti – ar krietnu optimisma devu) un nosūtīju čeku ar pirmā mēneša iemaksu, kas bija vienīgā saimnieces noteiktā prasība.

Pēc piecpadsmit dienām es jau sēdēju lidmašīnā virs Atlantijas okeāna, neticības pārņemts, kā vienmēr pirms ceļojuma, – gluži kā lēcienā bez drošības tīkla, kad šķiet, ka būtu daudz ticamāk un hipotētiski vienkāršāk (Okama asmens princips – teiktu Seldoms), ja kāds negadījums liktu man pēdējā brīdī griezties atpakaļ vai arī nonākt jūras dzelmē, pirms kā pastiepta roka tur lejā parādītos mana galamērķa aprises, paredzot jaunās dzīves sākumu.

Un tomēr precīzi deviņos nākamajā rītā lidmašīna klusi izurbās cauri miglas vāliem, un neapšaubāmā ticamībā parādījās Anglijas zaļie pakalni. Tos apspīdēja gaisma, kas bija pēkšņi kļuvusi daudz blāvāka vai, drīzāk būtu jāsaka, – samazinājusies, jo mani pārņēma izjūta, ka līdz ar nolaišanos gaismas stari aizvien vairāk zaudē savu spēku un pavājinās kā izlaisti caur smalku filtru.

Mana koordinatore bija sagatavojusi visas nepieciešamās norādes, lai es iekāptu pareizajā autobusā, kas no Hitrovas mani aizvestu tieši uz Oksfordu, kā arī vairākkārt atvainojās, ka nav varējusi mani sagaidīt ierodamies – visu šo nedēļu viņai bija jāpiedalās kādā algebras kongresā Londonā. Tas mani ne vien nesatrauca, bet pat šķita brīnišķīgi – man bija pāris dienu laika,

ieejas kāpnēm un nospiedu zvana pogu. Zinot Emīlijas Bronsones doktora disertācijas un pirmo publikāciju izdošanas laiku, viņai vajadzēja būt gadiem piecdesmit pieciem, un es sev jautāju, cik gan veca varētu būt viņas bijušā profesora atraitne. Kad atvērās durvis, mans skatiens sastapās ar garas un tievas meitenes stūraino seju un acīm – viņa šķīta mazliet vecāka par mani un smaidot pastiepa roku. Mēs saskatījāmies abpusējā un patīkamā pārsteigumā, lai gan man izlikās, ka viņa piesardzīgi novēršas, atbrīvojot savu roku, kuru es, iespējams, biju paturējis ilgāk, nekā vajadzīgs. Viņa nosauca savu vārdu – Beta – un mēģināja atkārtot manējo, bet tas gan viņai īsti neizdevās. Tad es tiku ievests ļoti mājīgā viesistabā ar sarkaniem un pelēkiem rombiem greznotu paklāju. No puķaina atpūtas krēsla Īgltonas kundze pastiepa rokas sveicienā uz manu pusi, un viņas seju rotāja viesmīlīgs smaids. Viņa bija večiņa ar dzirkstošām acīm un dzīvīgām kustībām, pilnīgi sirmiemi un pūkainiem matiemi, kas bija rūpīgi saķemmēti uz augšu lepnās cirtās. Šķērsojot istabu, es pamanīju salocītu ratiņkrēslu, kas bija atbalstīts pret krēsla atzveltni. Večiņas kājas bija apsegtas ar rūtainu skotu pledu. Es paspiedu Īgltonas kundzes roku un sajutu viņas mazliet drebošo pirkstu trauslumu. Viņa ar vienu roku sirsnīgi satvēra manējo un, ar otru to viegli papliķējusi, apjautājās, kāds bijis ceļojums un vai šī ir mana pirmā reize Anglijā. Viņa pārsteigti noteica:

“Mēs nebijām gaidījušas, ka būsiet tik jauns, vai ne, Beta?”

Pie durvīm palikusī Beta klusējot pasmaidīja; viņa bija noņēmusi pie sienas pakarinātu atslēgu un, nogaidījusi, līdz es atbildu uz vēl trim vai četriem jautājumiem, mierīgi ierosināja:

“Vai tev, vecmāmiņ, nešķiet, ka viesim būtu jāparāda viņa istaba? Viņš noteikti ir ļoti noguris.”

“Bet, protams,” sacīja Īgltonas kundze. “Beta jums visu pastāstīs. Un, ja jums nav citu plānu šim vakaram, priecāsimies, ja piebiedrosieties mums pie vakariņu galda.”

Es sekoju Betai ārā no mājas. Tās pašas ieejas kāpnītes pa spirāli veda uz leju un izbeidzās pie nelielām durvīm. Tās atverot, viņa nedaudz pielieca galvu, tad ievēda mani ļoti plašā un kārtīgā istabā zem grīdas līmeņa, kurā tomēr ieplūda pietiekami daudz gaismas pa diviem ļoti augstiem logiem, kas atradās gandrīz pie pašiem griestiem. Kā no galvas iemācījusies, viņa man pastāstīja par visiem sīkumiem, apstaigāja istabu, atvilka un aizvilka atvilktnes un parādīja, kur atrodas trauku skapis, galda piederumi un dvieļi, un šķita, ka viņa šo tekstu jau ir atkārtojusi daudz reižu. Man pietika ar to, ka pārbaudīju gultu un dušu, bet pārējo laiku pavadīju, vērojot Betu. Viņai bija sausa, iedegusi un gluda āda, un šķita, ka meitene daudz uzturas svaigā gaisā. No skata viņa bija veselīga, lai gan bija nojaušams, ka sejā drīz parādīsies pirmās grumbiņas. Iepriekš biju aplēsis, ka meitenei varētu būt divdesmit trīs vai divdesmit četri gadi, bet tagad, redzot viņu citā gaismā, es sliecos domāt, ka viņai drīzāk varēja būt divdesmit septiņi vai divdesmit astoņi. Betas acis bija īpaši valdzinošas – tās bija ļoti skaistā, tumši zilā krāsā, kaut gan likās, ka tās ir daudz nedzīvākas salīdzinājumā ar sejas vaibstiem, it kā kaut kas apspiestu to izteiksmi un mirdzumu. Viņas garā, platā kleita ar apaļo, zemniecisko apkakli neļāva necik daudz spriest par meitenes augumu, vienīgi to, ka viņa ir tieva, kaut gan, ja ieskatījās uzmanīgāk, varēja noprast, ka, par laimi, šis tievums nav pilnīgi viendabīgs. It īpaši no mugurpuses viņa izskatījās ļoti piemīlīga; Betā bija kaut kas no garo meiteņu neaizsargātības. Vēlreiz paskatoties man acīs, viņa, šķiet, bez ironijas pajautāja, vai ir vēl kas, ko es gribētu apskatīt, un es nokaunējies nolaidu acis un steigšus atbildēju, ka

viss ir vislabākajā kārtībā. Pirms meitene devās prom, es, izplūdis pārāk garos ievadvārdos, pajautāju, vai tiešām esmu ielūgts uz vakariņām, un viņa smiedamās atbildēja, ka, protams, esmu un ka gaidīs mani pusseptiņos.

Es izsaiņoju tās nedaudzās lietas, ko biju paņēmis, sakrāvu uz rakstāmgalda dažas grāmatas un vairākas savas disertācijas kopijas un pāris atvilktnēs ieliku drēbes. Pēc tam izgāju pastaigāties pa pilsētu.

Tūliņ pat netālu no Svētā Žila katedrāles ieraudzīju Matemātikas institūtu – tā bija vienīgā kvadrātveida ēka un izskatījās šausmīgi. Pamanīju ieejas pakāpienus un stiklotas virpuļdurvis un nolēmu, ka pirmajā dienā varu paiet tām garām. Nopirku sviestmaizi un Temzas krastā sarīkoju savrupu un mazliet novēlojušos pikniku, vērodams regašu komandas treniņu. Izstaigāju vairākas grāmatnīcas, apstājos, lai aplūkotu kāda teātra karnīžu akmens figūras, pievienojos tūristu grupai pastaigā pa kādas koledžas mākslas galerijām un pēc tam ilgi soļoju, šķērsojams milzīgo Universitātes parku. Kādā koku ieskautā sektorā mašīna lielos taisnstūros pļāva zālienu un vīrs ar kaļķi krāsoja tenisa korta līnijas. Apstājos, lai nostalgiski pavērotu mazo priekšnesumu, un, kad strādnieki devās atpūsties, pajautāju, kad uzliks tiklu. Biju pametis tenisa spēli otrajā universitātes kursā un, kaut arī nebiju paņēmis līdzī savas raketes, nosolījos vienu nopirkt un atrast tenisa partneri, lai atsāktu spēlēt.

Mājupceļā iegāju lielveikalā, lai sagādātu mazliet pārtikas, un uzkavējos vēl nedaudz ilgāk, lai atrastu alkohola nodaļu, kurā gandrīz uz labu laimi izvēlējos vīnu vakariņām. Kad ierados Kanlifa alejā, bija tikai nedaudz pāri sešiem vakarā, bet ārā jau valdīja gandrīz pilnīga tumsa un visu māju logi bija izgaismoti.

Es izbrīnījos, ka nevienā no tiem nav redzami aizkari. Jautāju sev, vai par to jāpateicas varbūt nedaudz pārspīlētai uzticībai angļu diskrētajam raksturam, kas nepazemotos, lai izspiegotu citu dzīves, vai arī tikpat angliskajai pārliecinātībai, ka privātajā dzīvē netiek darīts nekas tāds, ko būtu interesanti novērot. Arī restes nekur neredzēja. Šķita, ka daudzām durvīm vispār nav atslēgu.

Es nomazgājos dušā, noskuvos, uzvilku vismazāk somā saburzīto kreklu un precīzi pusseptiņos uzkāpu pa kāpnītēm un ar pudeli piespiedu zvana pogu.

Vakariņas noritēja laipnas pieklājības inteligentajā un mazliet garlaicīgajā gaisotnē, pie kuras ar laiku nāksies pierast. Beta bija mazliet saposusies, taču nebija uzkrāsojusies. Viņai mugurā bija melna zīda blūze, un mati, saķemmēti uz sāniem, pavadinoši krita tikai pār vienu kakla pusi. Tā vai citādi, nekas no tā nebija paredzēts man – drīz uzzināju, ka viņa spēlē čellu Šeldona teātra kamerorķestrī, tajā pusapaļajā teātrī ar akmens figūrām uz frīzēm, ko biju ievērojis pastaigas laikā. Vakarā Betai bija ģenerālmēģinājums, un pēc pusstundas viņai pakaļ atbrauks kāds veiksminieks, vārdā Maikls. Uz pavisam īsu mirkli iestājās neērts klusums, kad pajautāju, vai viņš ir meitenes draugs, uzskatot šo faktu kā pašu par sevi saprotamu. Abas saskatījās, un atbildes vietā Īgltonas kundze pavaicāja, vai es nevēloties vēl kartupeļu salātus. Atlikušo vakariņu laiku Beta sēdēja domās iegrimusi un izklaidīga, un beigās sarunājos gan drīz tikai ar Īgltonas kundzi. Pēc tam kad atskanēja durvju zvans un Beta devās prom, saimniece manāmi atplauka, it kā vaļīgāk būtu palaists neredzams, nostiepts pavediens. Viņa ielēja sev otru glāzi vīna, un es ilgu laiku klausījos patiesi pārsteidzošas dzīves peripetijās. Īgltonas kundze bija viena no tām daudzajām sievietēm, kuras kara laikā naivi piedalījās valsts mēroga

krustvārdu mīklu konkursā, lai vēlāk uzzinātu, ka galvenā balva bija uzņemšana karadienestā un norobežošana pilnīgi noslēgtā ciematiņā ar mērķi palīdzēt Alanam Tjūringam un viņa matemātiķu komandai atšifrēt “Enigma” mašīnas radītos nacistu kodus. Tieši tur viņa iepazinās ar Īgltona kungu. Es uzklau-sīju virkni anekdošu par karu un uzzināju par visiem slavenās Tjūringa noindēšanas apstākļiem. Kopš apmešanās uz dzīvi Oksfordā krustvārdu mīklu minēšanu Īgltonas kundze bija aiz-stājusi ar *Scrabble*, ko pie jebkuras izdevības spēlēja ar dažām draudzenēm. Viņa ņipri aizripināja savu ratiņkrēslu līdz zemam galdiņam dzīvojamā istabā un lūdza mani sekot, neuztrauco-ties par šķīvju novākšanu, ko izdarīs Beta, kad atgriezīsies. Ar bažām ievēroju, ka viņa no atvilktnes izņem spēles galdiņu un atver to. Es nedrīkstēju atteikties. Un tā pagāja viss pirmais vakars, mēģinot izveidot vārdus angļiski šīs gandrīz vēsturiskās večiņas priekšā, kas ik pēc diviem vai trim gājieniem smējās kā bērns, pacēla visus savus kauliņus reizē un pasniedza septiņus burtus vēl vienai *Scrabble* partijai.